

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра психології (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

М. Жидко
(підпис)

М.Є.Жидко
(ініціали та прізвище)

«31 » серпня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Виробнича практика

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 053 Психологія

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологія

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2021 рік

Робоча програма Виробнича практика
(назва дисципліни)
для студентів за спеціальністю 053 Психологія
освітньою програмою Психологія
«30» серпня 2021 р., – 11 с.
Розробник Фаворова К.М., доц. каф. 704, к. психол. н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри психології
(назва кафедри)
Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри к. психол. н., доц.
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Ю. І. Гулий
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» (шифр і найменування) Спеціальність <u>053 «Психологія»</u> (код і найменування) Освітня програма <u>«Психологія»</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Модулів – 2		Навчальний рік:
Змістовних модулів – 2		2021/2022
Індивідуальне науково-дослідне завдання - не передбачене планом		Семестр
Денна форма навчання: загальна кількість годин – 135		6-й
		Лекції
		-
		Практичні, семінарські
		-
		Лабораторні
	-	
	Самостійна робота	
	135 год.	
	Вид контролю:	
	модульний контроль, Диф. залік	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 48/87.

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

Виробнича практика базується на наступних дисциплінах, освоєних студентами: «Введення до спеціальності», «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Психологія особистості», «Психологія розвитку і вікова психологія», «Практикум з психології», «Політична психологія», «Юридична психологія».

1. Цілі виробничої практики

Мета -рефлексивне закріплення теоретичних знань і набуття навичок їх практичного застосування, а також особистісно-орієнтована професійна підготовка, що включає формування професійної мотивації, освоєння різноманітних патернів поведінки для самовираження особистості в професійній діяльності.

2. Завдання виробничої практики

Завданнями виробничої практики у студентів-психологів є:

- засвоєння основних психологічних категорій і понять,
- підходи до вивчення людини як суб'єкта діяльності,
- основні експериментальні шляхи вирішення ключових проблем психології пізнавальних процесів,
- вміння ставити цілі, формувати задачі індивідуальної та спільної діяльності, кооперуватися з колегами по роботі;
- формування навички вирішення практичних завдань;
- освоєння специфіки діяльності психолога в установах різного профілю;
- самостійно визначати методи та методики вивчення проблем, пов'язаних зі структурою та особистістю людини,
- розуміти основні закономірності її поведінки та проявів психіки;
- сформувати професійну позицію психолога, освоєння професійної етики.

Компетенції того, хто навчається, сформовані в результаті проходження виробничої практики

В результаті проходження виробничої практики той, хто навчається повинен набути наступних практичних навичок:

- вміння ставити цілі, формувати задачі індивідуальної та спільної діяльності, кооперуватися з колегами по роботі;
- формування навички вирішення практичних завдань;
- освоєння специфіки діяльності психолога в установах різного профілю;
- самостійно визначати методи та методики вивчення проблем, пов'язаних зі структурою та особистістю людини,
- розуміти основні закономірності її поведінки та проявів психіки;

- сформувавши професійну позицію психолога, освоївши професійну етику.

4. Терміни, час проведення виробничої практики -6-й семестр, 3 тижні.

Загальна трудомісткість виробничої практики складає - 135 годин.

5. Зміст виробничої практики

Змістовний модуль №1.

Тема 1 .Вступ до психологічної практики. Методи в психології.

Вступ. Предмет, методи та завдання курсу. Методи дослідження в психології..
Етапи психологічного дослідження. Правила виконання та оформлення дослідницької роботи. Етичні принципи та правила роботи психолога.

Тема 2.Метод спостереження. Тренінг спостереження та спостережливості.

Різновиди візуальної діагностики типів та індивідуальних особливостей тілесного складу людини. Візуальна діагностика загальних та індивідуальних ознак побудови голови та обличчя. Візуальна діагностика невербальних проявів психічних станів (поза, жести, міміка, рухи, інтонація, тембр та гучність голосу, хода).

Діагностичне дослідження особистісного простору та дистанції спілкування.

Тема 3 . Методи дослідження відчуттів.

Дослідження відчуттів за допомогою психофізіологічних методів. Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини. Робота в проєктивних техніках.

Тема 4. Методи дослідження сприйняття та уваги.

Дослідження ролі відчуттів і сприйняття в пізнавальній діяльності людини.

Дослідження пізнавального контролю під час сприйняття. Дослідження індивідуальних особливостей сприйняття (полезалежності-полenezалежності)

Дослідження спостережливості. Дослідження спостережливості при сприйнятті емоцій. Дослідження стійкості і концентрації уваги.

Тема 5. Проєктивні техніки.

Опис та характеристика проєктивних методів дослідження. Різновиди проєктивних методів. Використання різноманітних проєктивних способів та методів дослідження. Аналіз та сприйняття малюнків та розмальовок.

Самостійна робота.

Тема 1 . Вступ до психологічної практики. Методи в психології.

Вступ. Методи дослідження в психології.. Етапи психологічного дослідження. Правила виконання та оформлення дослідницької роботи. Етичні принципи та правила роботи психолога.

Тема 2. Метод спостереження. Тренінг спостереження та спостережливості.

Візуальна діагностика типів та індивідуальних особливостей тілесного складу людини. Візуальна діагностика невербальних проявів психічних станів (поза, жести, міміка, рухи, інтонація, тембр та гучність голосу, хода). Діагностичне дослідження особистісного простору та дистанції спілкування. Проведення анкетного опитування.

Тема 3 . Методи дослідження відчуттів.

Дослідження відчуттів при проведенні анкети та спостереження за випробуваними. Підготовка до аналіз проєктивних технік.

Тема 4. Методи дослідження сприйняття та уваги.

Дослідження ролі відчуттів і сприйняття в пізнавальній діяльності людини.

Дослідження пізнавального контролю під час сприйняття. Дослідження спостережливості. Дослідження спостережливості при сприйнятті емоцій.

Дослідження стійкості і концентрації уваги.

Тема 5. Проєктивні техніки.

Опис та характеристика проєктивних методів дослідження. Проведення проєктивних методів дослідження. Аналіз та сприйняття малюнків та розмальовок.

Змістовний модуль №2.

Тема 6. Психологічний портрет.

Застосування діагностичного методу «Психологічний портрет особистості». Розробка та написання портрету. Опис психологічних портретів відомих особистостей. Дослідження особистості біографічним методом.

Тема 7. Методи дослідження мислення та мовлення.

Дослідження лабільності-рігідності процесів мислення (методика «словесний лабіринт»).

Дослідження логічного мислення (методика Равена). Дослідження індивідуально-психологічних особливостей мислення за допомогою методик «Відгадування загадок» та «Розуміння прислів'їв».

Тема 8. Методи дослідження особистості.

Робота із різноманітними методиками по дослідженню індивідуальних особливостей особистості (характер, темперамент, здібності). Дослідження міжособистісних стосунків в групі. Дослідження міжособистісних стосунків в колективі. Дослідження міжособистісних стосунків в сім'ї.

Тема 9. Психологічні ігри.

Характеристика та різновиди психологічних ігор. Розробка та проведення психологічної гри. Використання одержаних даних в діагностиці. Психолого-педагогічна робота та діагностика. Формування стратегія проблематизації та рефлексії. Вміння слухати та чути.

Відпрацювання вміння вірно та чітко подавати інформацію. Будування контакта з аудиторією – різні тренінги. Використовування вправ «Предметні позиції», «Публічний виступ» та робота у двійках-трійках на будування контакта.

Самостійна робота.

Тема 6. Психологічний портрет.

Розробка та написання «Психологічний портрет особистості». Опис психологічних портретів відомих особистостей. Дослідження особистості біографічним методом.

Тема 7. Методи дослідження мислення та мовлення.

Дослідження лабільності-рігідності процесів мислення (методика «словесний лабіринт»). Дослідження логічного мислення (методика Равена). Дослідження індивідуально-психологічних особливостей мислення за допомогою методик «Відгадування загадок» та «Розуміння прислів'їв».

Тема 8. Методи дослідження особистості.

Відпрацювання методики «Самооцінка особистості» С.А. Будасі. Дослідження тривожності (Методика діагностики самооцінки Ч.Д. Спілбергера, Ю.Л. Ханіна.) Дослідження агресії. Відпрацювання методики Басса-Дарки. Відпрацювання експериментально-психологічної методики вивчення фрустраційних реакцій С.Розенцвейга (адаптованої). Методика «Ціннісні орієнтації» М.Рокіча. Відпрацювання методик діагностики особистості на мотивацію до успіху Т.Елерса. Методики на діагностику особистості на уникнення невдач Т.Елерса. Дослідження потреби в одобренні Д. Марлоу, Д. Крауна. Відпрацювання методики САН (самопочуття, активність, настрій). Дослідження властивостей темпераменту (методика ОСТ В.М.Русалова). Дослідження типу темпераменту (методика Г.Айзенка на дослідження екстраверсії-інтроверсії та нейротизму (варіант А та В)). Дослідження характеру (відпрацювання тесту-опитувальника Леонгарда - Шмішека «Дослідження акцентуованих якостей особистості»). Дослідження характерологічних тенденцій (Методика Т.Лірі). Дослідження рівня процесів збудження, та рухливості нервових процесів (методика діагностики темпераменту Я.Стреляу). Відпрацювання методики багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттелла. Діагностика соціально-психологічного клімату в групі. Методика виявлення стилю керівництва трудовим колективом (В.П. Захаров. О.Л. Журавлева). Відпрацювання методики «Незакінчені речення» Сакса і Леві. Методика діагностики батьківського ставлення О.Я.Варга та В.В.Століна. Психологічна атмосфера в сім'ї. «Опитувальник інтерперсонального діагнозу» (Т.Лірі, Р.Лафорже, Р.Ф.Сучек)

Тест-опитувальник «Задоволеність шлюбом» (В.В.Столін. Т.Л.Романова, Г.П.Бутенко).

Тема 9. Психологічні ігри.

Розробка та проведення психологічної гри. Вміння слухати та чути. Методики «Розмова без слів», «Оборотний зв'язок», «Відображення почуттів», «Сліпе слухання». Відпрацювання «трьохтактної схеми слухання». Емпатичне слухання. «Публічний виступ» та робота у двійках-трійках на будування контакта.

6. Структура навчальної дисципліни

1	Денна форма		
	усього		с.р.
1	2	3	4
Тема 1. Вступ до психологічної практики. Методи в психології	12		12
Тема 2. Метод спостереження. Тренінг спостереження та спостережливості	12		12
Тема 3. Методи дослідження відчуттів	12		12
Тема 4. Методи дослідження сприйняття та уваги	12		12
Тема 5. Проективні техніки	18		18
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	66		66
Тема 6. Психологічний портрет	16		16
Тема 7. Методи дослідження мислення та мовлення	16		16
Тема 8. Методи дослідження особистості	20		20
Тема 9. Психологічні ігри	17		17
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	69		69
Усього годин	135		135

7. Теми лекційних занять

Непередбачено навчальним планом

8. Теми семінарських занять

Непередбачено навчальним планом

7. Теми лабораторних занять

Непередбачено навчальним планом

8. Індивідуальні завдання

Непередбачено навчальним планом

9. Методи навчання

Програмою передбачено наступні методи навчання:

1) **практичні заняття**, рефлексивне закріплення теоретичних знань і набуття навичок їх практичного застосування, а також особистісно-орієнтована професійна підготовка, що включає формування професійної мотивації, освоєння різноманітних патернів поведінки для самовираження особистості в професійній діяльності.

2) **самостійна робота**, яка передбачає підготовку студентів до занять, розбір літератури по темах та виконання запропонованих завдань, які повинні бути складені у визначений викладачем термін:

3) **консультація** – форма індивідуальної роботи студента із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час практичного заняття та самостійної роботи, або за наявності бажання студента отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни.

10. Методи контролю

1. У якості поточного контролю передбачено оцінювання самостійної роботи студентів (кожне завдання 5-10 балів).
2. Доповідь (виступ) або активна участь в дискусії на практичному занятті. Оцінюється самостійність, оригінальність, використання іншомовних джерел, володіння сучасним науковим матеріалом, обґрунтованість аргументації та висновків. Студент може отримати від 1 до 5 балів.

У якості контрольного семестрового заходу передбачено складання **диф. заліку**.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота									Сума	Підсумковий тест (диф. залік)
Модуль 1					Модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
20	20	20	20	20	25	30	20	25	100	100

Підсумковий тест (диф. залік) у разі відмови від балів поточного тестування та допуску до диференційованого заліку.

T1, T2,...T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Підсумкова оцінка роботи студента під час виробничої практики залежить від оцінки його діяльності на базі практики, якості виконання письмового звіту, усного захисту результатів практики (доповіді та відповідей на запитання членів комісії).

Диференційований залік з практики оцінюється за національною шкалою та шкалою ECTS. При захисті звіту про проходження практики оцінюються вміння аргументовано висловлювати власну думку; вдало оперувати науковою термінологією; працювати з науковою літературою, складати тези; систематизувати і узагальнювати теоретичний матеріал; формулювати висновки і розробляти рекомендації щодо досліджуваної проблеми у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики Української держави; використовувати дані емпіричного характеру; на основі здобутих фахових знань аналізувати поточні процеси і явища у сфері світової політики.

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Оцінку **«відмінно»** студент отримує, якщо його доповідь свідчить про глибоке розуміння ним теоретичного матеріалу, основні вміння сформовані та засвоєні на високому рівні; виклад матеріалу логічно послідовний, доказовий, висновки і узагальнення точні й пов'язані з реальними процесами у сфері міжнародних відносин; відгуки керівників про проходження студентом практики позитивні; звітна документація про проходження науково-виробничої практики оформлена за встановленими вимогами на належному рівні.

Оцінку **«добре»** студент отримує, якщо його доповідь під час захисту задовольняє зазначеним щойно критеріям, проте матеріал недостатньо систематизований, окремі вміння сформовані на недостатньо високому рівні, у висновках та узагальненнях наявні окремі неточності, відповіді на запитання членів комісії загалом правильні; відгуки керівників щодо проходження студентом практики позитивні за наявності незначних зауважень щодо змісту й оформлення матеріалів науково-виробничої практики.

Оцінку **«задовільно»** студент отримує, якщо його доповідь свідчить про загальне розуміння основних питань програми практики; відзначаються значні недоліки в теоретичних знаннях; недостатньо сформовані основні вміння та навички дослідницької роботи, слабо аргументовані висновки і узагальнення; відгуки керівників про проходження науково-виробничої практики загалом позитивні за наявності суттєвих зауважень, наявні значні недоліки в оформленні документації про проходження науково-виробничої практики.

Оцінку **«незадовільно»** студент отримує, якщо не володіє теоретичними знаннями; не виконав завдання науково-виробничої практики; на запитання членів комісії не може відповісти; відгуки керівників про проходження практики негативні; документація про проходження науково-виробничої практики не оформлена відповідно до вимог.

Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та проставляється в залікову книжку студента за підписами членів комісії. Оцінка складання заліку за науково-виробничу практику враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента.

Підсумки науково-виробничої практики є предметом розгляду на засіданнях кафедри: керівники практики звітують про результати проходження студентами практики, обговорюються претензії та побажання студентів, висловлюються пропозиції щодо поліпшення організації науково-виробничої практики, урізноманітнення засобів її проведення, використання сучасних методик, передового досвіду, співробітництва з базами практики.

Критерії оцінювання:

№	Критерій за яким оцінюється звіт	Рейтинговий бал
1	Перевірка звіту:	60
1.1	Відповідність змісту звіту завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання	40
1.2	Самостійність вирішення поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць	6
1.3	Наявність елементів науково-дослідного характеру	6
1.4	Використання комп'ютерних технологій	4
1.5	Відповідність стандартам оформлення	4
2	Захист звіту, в т.ч.:	40
2.1	доповідь	25
2.2	Правильність відповідей на поставлені запитання	15
Всього		100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання завдань практики та наявність позитивних відгуків)
83–89	Добре	B	Дуже добре (виконання завдань практики вищесереднього рівня та наявність позитивних відгуків)
75–82		C	Добре (в загальному вірне виконання завдань практики з певною кількістю суттєвих недоліків)

68–74	Задовільно	D	Задовільно (непогановиконано завдання практики, але зі значною кількістю недоліків, відгуки на практику містять низку зауважень)
60–67		E	Достатньо (виконання завдань практики задовольняє мінімальним критеріям, відгуки на практику містять значну кількість зауважень)
01–59	Незадовільно	FX	Незадовільно (виконання практики повністю не відповідає критеріям, з можливістю повторного складання)

12. Рекомендована література

1. Допіра В.М. Практикум із загальної психології.- К., 2001.
2. Жидко М.Е., Кочемировская Е.А. Основы прикладной и экспериментальной психологии. – Х., 2002.
3. Маничев С., Крылов А. Практикум по общей, экспериментальной и практической психологии. – СПб, 2004.
4. Общий практикум по психологии. Метод наблюдения. / Под ред. М.Б. Михалевской. Ч. 1. Ч. 2. М., 1985.
5. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии // Под ред. А.А. Крылова, С.А. Маничева. – СПб, 2001

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Університету http://library.khai.edu/library/page_lib.php
2. Електронна адреса кафедри психології khai.psyho@gmail.com
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського - nbuv.gov.ua
4. Електронна бібліотека koob.ru.